

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2. Vtrum in sua prædicatione debuerit turbationem Iudæorum vitare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

infidelitate iudaeorum, & multiplicandum in fide populorum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Christus fuit in lumen & salutem gentium per discipulos suos, quos ad praedicandum gentibus misit.

AD SECVNDVM dicendum, quod non est minoris potestatis, sed maioris facere aliquid per alios, quam per seipsum: & ideo in hoc maxime potestas diuina in Christo monstrata est, quod discipulis suis tantam uirtutem contulit in docendo, ut gentes, quae nihil de Christo audierant, conuerterent ad ipsum. Potestas autem Christi in docendo attenditur, & quantum ad miracula, per quae doctrinam suam confirmabat, & quantum ad efficaciam persuadendi, & quantum ad auctoritatem loquentis: quia loquebatur quasi dominum habens super legem, cum diceret, Ego autem dico uobis, & etiam quantum ad uirtutem rectitudinis, quam in sua conuersatione monstrabat, sine peccato uiuendo.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut Christus non debuit a principio indifferenter gentilibus suam doctrinam communicare, ut iudeis tamquam primogenito populo deditus obseruaretur, ita etiam non debuit gentes omnino repellere, ne spes salutis eis praecideretur. Et propter hoc, aliqui gentilibus particulariter sunt admissi, propter excellentiam fidei & deuotionis eorum.

¶ Super Questionem quadragesimae secundae de articulo secundum.

ARTICVLVS II.

Utrum Christus debuerit iudeis sine eorum offensione praedicare.

Capit. 11. in Aug. tom. 3.

Tulius motus est propter publicas reprehensiones exhibitas a Christo scribis & pharisaeis, cum eorum scandolo, ut patet in euangelio.

In corpore unica est conclusio: Dominus non obstante iudeorum offensione publice docebat, & uicia eorum redarguebat. Probatur dupliciter. Primo, ratione. Quando aliqui sua ueritate multitudinis salutem impediunt, non est a predicatore uel doctore, eorum timenda offensio, ut multitudinis saluti prouideat: sed scribae, & pharisaei & principes iudeorum, sua malitia plurimum impediabant populi salutem. ergo, maior probatur: quia salus multitudinis praeponenda est paci quorumcumque singularium hominum. Minor probatur, tum quia contra doctrinam Christi per quam solum salus esse potest: tum quia prauis moribus, populi uitam corrumpabant. Secundo, probatur au-

AD SECVNDVM sic proceditur. Videtur, quod Christus debuerit iudeis sine eorum offensione praedicare: quia, ut Augustinus dicit in libro de Agone Christiano, in homine Iesu Christo se nobis ad exemplum uitae praebuit filius Dei: sed nos debemus uirtute offensionem non solum fidelium, sed etiam infidelium, secundum illud 1. ad Cor. 10. Sine offensione estote iudeis & gentibus & ecclesiae Dei. ergo uidetur, quod etiam Christus in sua doctrina offensionem iudeorum uitare debuerit.

¶ 2. Prat. Nullus sapiens debet facere unde effectus sui operis impediatur: sed per hoc quod sua doctrina Christus iudeos turbauit, impediatur effectus eius doctrinae: dicitur enim Lucae 11. quod cum Dominus pharisaeos & scribas reprehenderet, coeperunt grauiter insistere, & os eius opprimere de multis, insidiantes ei, & quarentes aliquid capere ex ore eius, ut accusarent eum: non ergo uidetur conueniens fuisse, quod eos in sua doctrina offenderet.

¶ 3. Prat. Apostolus dicit 1. ad Timoth. 2. Seniores ne increpa-

ueris, sed obsecra ut patrem: sed sacerdotes & principes iudeorum erant illius populi seniores. ergo uidetur quod non fuerint duris increpationibus arguendi.

SED CONTRA est, quod Isa. 8. fuerat prophetizatum, quod Christus esset in lapidem offensionis & petram scandalum duabus domibus Israhel.

RESPON. Dicendum, quod salus multitudinis est praeferenda paci quorumcumque singularium hominum: & ideo quando aliqui sua peruersitate multitudinis salutem impediunt, non est timenda eorum offensio a predicatore uel doctore, ad hoc quod multitudinis saluti prouideat. Scribae autem & pharisaei & principes iudeorum sua malitia plurimum impediabant populi salutem: tum, quia repugnabant Christi doctrinae, per quam solum poterat esse salus: tum et quia prauis suis moribus uitam populi corrumpabant. Et ideo Dominus non obstante offensione eorum, publice ueritatem docebat, quam illi odiebant, & eorum uitia arguebat: & ideo dicitur Mattha. 15. quod discipulis Domino dicentibus, Scis quia Iudaei audito hoc uerbo, scandalizati sunt: respondit, Sinite illos, caeci sunt, dicecque caecorum: caecus autem si caeco ducatum praestet, ambo in foueam cadunt.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod homo sic debet esse sine offensione omnibus, ut nulli det suo facto uel dicto minus recto occasionem ruinae: sed cum de ueritate scandalum oritur, magis est susinendum scandalum, quam ueritas relinquatur, ut Gregorius dicit.

AD SECVNDVM dicendum, quod per hoc quod Christus publice scribas & pharisaeos arguebat, non impeditur: sed magis promouitur effectus suae doctrinae, quia cum eorum uicia populo innotescerent, minus auerteretur a Christo propter uerba scribarum & pharisaeorum, qui semper doctrinam Christi oblitabant.

AD TERTIVM dicendum, quod illud uerbum Apostoli, est intelligendum de illis senioribus, qui non solum etate uel auctoritate, sed etiam honestate sunt senes, secundum illud Num. 11. Congrega mihi septuaginta uiros de senioribus Israhel, quos tu nosti, quod senes populi sint. Si autem auctoritatem senectutis in instrumentum malitiae uertant, publice peccato, sunt manifeste & acriter ar-

toritate ipsius Christi. Matth. 15. Sinite illos &c.

¶ Aduerte diligentiissime, & cautissime oportet ratio publicae reprehensionis maiorum assignatur salus multitudinis, & propterea ubi maiores essent pessimi, & ex eorum reprehensione publica non speratur populi salus, loqui non habet imitatio Christi uana, effectus huiusmodi publica correctio.

¶ Et hoc bene aduertat praedicatores, ne sequam ponant os in celum, nec omittant distinguere inter maiores corruptos, & maiores multitudine uita malis moribus, uel exemplariter tantum, uel imitaturus. Nam maiores, qui palam uel sub aliquo colore adhaerentes uel fornicantes, multitudinem ad haec patranda sollicitarent, sub dicto comprehenduntur canonice, ut scilicet si spes salutis ipsius multitudinis publice arguant. Hi enim sunt, de quibus in responsione ad tertium dicitur, quod auctoritate senectutis in instrumentum malitiae uertunt, publice peccando.

¶ Illi uero maiores, qui suis ceteris sunt peccatis publicis, ut concubinarij & huiusmodi, qui reuera non simpliciter, sed quantum est ex suo exemplo, aliorum mores corrumpunt, an sint publice arguendi, considerandum est. Nam si ex eorum exemplo multitudo similia facit, essent publice arguendi, si spes est emendationis ipsorum uel plebis, postquam moniti ad partem nolent cessare, quod dico: quia isti non ex malitia, sed ex infirmitate peccant. Sed si moniti, cognita ruina populi ex suo exemplo non curarent,

Et similia

Tra. 11.

curarent, arguendi ei populo essent publice, cum tali modestia ut salus verisimiliter populi sequi possit, ita tamen ut si praedicationis officium sibi incumbit ex prelationis debito super illos, non timeat illum scandalum: quonia quasi paria sunt, corrumpere populi mores sic, & ex injuria. Si autem praeterea eorum non est, superiorem illorum debere prius contulere. Et haec dico, si in specie deberet majori respectu debere publice, ex infirmitate publice concubinas venetas. Et horum ratio est, quia hic non agitur ex proposito ad malum multitudinis: & multitudini plerumque sufficienter prouidetur, si in genere peccatum illud reprehenditur, & quod non exultant sequentes mala exempla, & huiusmodi. Si autem ex eorum publico peccato salus non periclitatur multitudinis, relinquendi sunt superiores suis, si habent vel sibi ipsi corrigendi in speciali: cessat enim ratio publica correctionis agenda cum offensione maiorum.

ARTICVLVS III.

Verum Christus omnia publice docere debuerit.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod Christus non omnia publice docere debuerit. Legitur enim multa seorsum discipulis dixisse, sicut patet in sermone coena. vnde & Math. 10. dixit, Quod in aure audistis in cubilibus, praedicabitur in tectis. non ergo omnia publice docuit.

¶ 2 Prat. Profunda sapientiae non sunt nisi perfectis exponenda, secundum illud 1. ad Cor. 2. Sapientiam loquimur inter perfectos: sed doctrina Christi continebat profundissimam sapientiam. non ergo erat imperfecta multitudini communicanda.

¶ 3 Prat. Idem est, veritatem aliquam occultare silentio, & obscuritate verborum: sed Christus veritatem, quam praedicabat, occultabat turbis obscuritate verborum: quia sine parabolis non loquebatur ad eos, ut dicitur Mat. 13. ergo pari ratione poterat occultare silentio.

SED CONTRA est, quod ipse dicit Ioan. 18. In occulto locutus sum nihil.

RESPON. Dicendum, quod doctrina alicuius potest esse in occulto tripliciter. Vno modo, quantum ad intentionem docentis, qui intendit suam doctrinam non manifestare multis, sed magis occultare: quod quidem contingit dupliciter, quandoque ex invidia doctis, qui vult per suam scientiam excellere, & ideo scientiam suam non vult alijs communicare; quod in Christo locum non habuit, ex cuius persona dicitur Sapient. 7. Quam sine fictione didici, & sine invidia comunico, & honestatem illius non abscondo. Quandoque vero hoc contingit, propter inhonestatem eorum, quae docentur: sicut August. * dicit super Ioan. quae sunt mala quae portare non potest qualiscumque pudor humanus, vnde de doctrina haereticorum dicitur, Prou. 9. Aquae furtivae dulciores sunt. Doctrina autem Christi non est neque de errore, neque de immunditia. & ideo Dominus dicit Mat. 4. Numquid venit lucer-

na, id est, vera & honesta doctrina, ut sub modio ponatur? Alio modo, aliqua doctrina est in occulto, quia paucis proponitur, & sic Christus etiam nihil docuit in occulto: quia Christus omnem doctrinam suam vel turbis toti proposuit, vel omnibus suis discipulis in communi. Vnde August. * dicit super Io. Quis in occulto loquitur, qui coram tot hominibus loquitur, praesertim si hoc loquitur paucis, quod per eos velit innotescere multis? Tertio modo, aliqua doctrina est in occulto, quantum ad modum docendi. Et sic Christus quaedam turbis loquebatur in occulto, parabolis utens ad annuntianspiritualia mysteria, ad quae capienda non erant idonei uel digni. Et tamen melius erat eis, uel sic sub tegumento parabolarum, spiritualium doctrinam audire, quam omnino ea privari. Harum tamen parabolarum apertam & nudam veritatem Dominus discipulis exponere, per quos deueniret ad alios, qui essent idonei, secundum illud 2. Tim. 2. Quae audisti a me per multos testes, haec commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt & alios docere, Et hoc signatum est, Num. 4. ubi mandatur, quod filii Aaron inuoluerent uasa sanctorum, quae leuita inuoluta portarent.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut Hilarius * dicit super Mat. exponens illud uerbum inductum, non legimus Dominum solum fuisse noctibus sermocinari, & doctrinam tradidisse in tenebris: sed hoc dicit, quia omnis sermo eius carnalibus tenebrae sunt, & uerbum eius infidelibus nox est. Itaque quod ab eo dictum est inter infideles, cum libertate fidei & confessionis est loquendum. Vel secundum Hieronymum * comparatiue loquitur: quia uidelicet erudiebat eos in paruo Iudae loco, respectu totius mundi, in quo erat per apostolorum praedicationem doctrina Christi publicanda.

AD SECUNDUM dicendum, quod Dominus non omnia profunda suae sapientiae sua doctrina manifestauit, non solum turbis, sed nec etiam discipulis, quibus dixit Ioan. 16. Adhuc multa habeo uobis dicere, quae non potestis portare modo: sed tamen quaecumque digni duxit alijs tradere de sua sapientia, non in occulto, sed palam proposuit, licet non ab omnibus intelligeretur. Vnde August. * dicit super Io. Intelligendum est, ita dixisse Dominum, Palam locutus sum mundo, ac si dixisset, Multi me audierunt: & rursus non erat palam, quia non intelligebant.

AD TERTIVM dicendum, quod turbis Dominus in parabolis loquebatur, sicut dictum est, * quia non erant digni nec idonei nudae ueritatem accipere, quam discipulis exponere. Quod autem dicitur, quod sine parabolis non loquebatur eis, secundum Chrysostomum * intelligendum est quantum ad illud sermonem, quamuis alias sine parabolis multa turbis locutus fuerit. Vel secundum August. * in lib. de Quaestionibus euang.

Fuit occulta, quo ad modum in quibusdam respectu plebis immediate: quia mediantibus Apostolis reuelanda. Omnia clara sunt in littera. Et aduerte, quod ad litteram Christus palam docuit & in occulto nihil, ut ipse testatur: tum quia quicquid docuit, uoluit palam fieri: tum, quia nihil alienum ab his, quae publice docuit, ad partem tradidit. Et sic omnia ad litteram consona inueniuntur, scilicet sermo coena, & domi pluries, & in monte transfigurationis: & Quod in aure audistis, & Nicodemo, & Samaritanis, & huiusmodi. Sic enim secundum communem hominum intellectum: verificatur uerba Domini ad pontificem interrogantem de doctrina eius, & sic cognita doctrina eius publice tradita, nihil restabat examinandi: quia nihil alienum a publice tradita doctrina docuit.

Can. 10. in Mat. parum a medio. Super uerbum Mat. citatum in arg. tom. 9.

Tract. 113. in Ioan. in med. illius to. 9. In corp. art. Homil. 98. in Mat. circa prin. illius, tom. 3. In lib. 96. ex Mat. 22. 15. tom. 4. in princip.

Itulus clarus. In corpore est distinctio tribus quo ad principalia membra: quia tamen primum subdividitur, consistunt quatuor membra, ac per hoc quatuor conclusiones singula iuxta singula membra. Distinctio est: Doctrina potest esse in occulto tripliciter uel quo ad intentionem, & hoc dupliciter, aut ratione inuidiae aut ratione immunditiae: uel quo ad modum. Prima conclusio est: Doctrina Christi non fuit occulta, secundum intentionem ratione inuidiae. Secunda, Non fuit occulta ratione immunditiae. Tertia, Non fuit occulta quo ad paucitatem discipulorum, Quarta,

014644

Tract. 96. in Ioan. to. 9.